

Soudní a mimosoudní řešení sporů v obchodněprávních vztazích

Soud jako procesní subjekt
Pravomoc a příslušnost soudů

Procesní postavení soudu

- Jeho pozice v procesním vztahu, jeho interakce s jinými procesními subjekty a cíl jeho procesní činnosti
- Základní vztah ve sporném řízení → „**nezúčastněný třetí**“, který není nositelem žádného hmotného práva
- Je nestranný - řešit konflikt mezi stranami
- Nic se neodehraje bez přímé účasti, vlivu a následné kontrole soudu
- **Denegatio iustitiae** – povinností soudu proces vést

Civilní pravomoc soudů

- **Civilní pravomoc soudů** → okruh záležitostí, které jsou soudy oprávněny a povinny rozhodovat v civilním procesu
- **§ 7 OSŘ** – spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva
- Je jedním z druhů soudní pravomoci (trestněprávní, správněprávní, ústavněprávní)

Civilní pravomoc soudů

- **Zúžení soudní pravomoci** → jen na základě zákona
např. § 106 OSŘ (v případě, že věc má být projednána podle smlouvy v řízení před rozhodci) nebo působnost KN, které bylo tradičně svěřováno soudům
- **Výlučná pravomoc** → není možné, aby byl předmět řízení posuzován v jiném řízení
např. § 109 odst. 1 c) OSŘ, § 135 odst. 1 OSŘ
- Zkoumá soud jako podmínku řízení - § 104 odst. 1 OSŘ

Příslušnost soudů

- **Příslušnost soudu** → určení konkrétního soudu
- Pravidla o tom, na který soud je třeba se obrátit (z hlediska účastníků), a který soud má povinnost věc projednat a rozhodnout (z hlediska soudu)
- Vymezuje působnost v rámci soudní soustavy
- Určité zásady – zejména, aby proces proběhl u soudu, který k tomu má relativně nejlepší možnosti
→ tj. nejblíže k (i) účastníkům, (ii) předmětu řízení

Příslušnost soudů

- Členění:

A) mezi soudy různých článků soudní soustavy

1) příslušnost **věcná**

2) příslušnost **funkční**

B) mezi soudy téhož článku soudní soustavy

3) příslušnost **místní**

4) příslušnost **kauzální**

Věcná příslušnost

→ určuje soudy, které jsou příslušné projednat a rozhodnout věc jako soudy prvního stupně

- Na úrovni soudu okresního nebo soudu krajského → **tzv. diferenciací věcné příslušnosti**
- Smysl: specializace, jednotnost rozhodování, obtížnost
- § 9 OSŘ (OS, nestanoví-li zákon jinak)
- § 9 odst. 3 OSŘ – věcná příslušnost NS ČR

Funkční příslušnost

→ určuje soudy, které jsou příslušné projednat a rozhodnout o opravných prostředcích (ať řádných nebo mimořádných)

- § 10 a 10a OSŘ
 - o **odvolání** rozhoduje soud bezprostředně vyššího stupně, tj. krajské soudy, příp. soudy vrchní
 - o **dovolání** rozhoduje vždy NS ČR
 - o **žalobě pro zmatečnost** a **žalobě na obnovu řízení** rozhoduje též soud, který ve věci rozhodoval

Místní příslušnost

→ určuje soudy, které jsou příslušné projednat a rozhodnout mezi soudy stejného článku soustavy

- **Územní obvody soudů** navazují na předchozí územní uspořádání (nekryje se s územněsprávním členěním)
- V některých případech více místně příslušných soudů
- Rozlišovat:
 - (i) **obecná** – § 84 OSŘ (obecný soud žalovaného - OS)
 - (ii) zvláštní **daná na výběr** – § 87 OSŘ
 - (iii) zvláštní **výlučná** – § 88 OSŘ (musí jen u něj)
- tzv. **prorogační dohoda** - § 89a OSŘ

Kauzální příslušnost

→ určuje soudy, které jsou příslušné projednat a rozhodnout věci určitého druhu

- např. krajské obchodní soudy (dnes již zrušeny), předválečné tzv. pracovní soudy
- V současné době není upravena

Zkoumání příslušnosti

- Soud zkoumá jako jednu z **podmínek řízení**
→ podle § 104a a 105 OSŘ
- Platí zásada **perpetuatio fori** (trvání příslušnosti) – § 11 odst. 1 OSŘ
- Rozdíly:
 - (i) **místní příslušnost** – pokud nezačne jednat ve věci samé – později již nelze měnit!
 - (ii) **věcná příslušnost** – kdykoliv za řízení
- dojde-li soud k tomu, že není příslušný, rozhodne o nepříslušnosti

Příklad

Manželé Janků mají v úmyslu žalovat Českou republiku na určení vlastnického práva k pozemku nacházejícího se nedaleko Českých Budějovic, o němž se domnívají, že je jejich vlastnictvím, ačkoliv v katastru nemovitostí je jako vlastník uvedena Česká republika.

Otázka:

Posudte, který soud je věcně a místně příslušný k řízení o určení vlastnického práva k pozemku.

Otázky?

